T.C.

DANIŞTAY

8. DAİRE

E. 2024/2811

K. 2025/7876

T. 22.10.2025

DAVANIN KONUSU :

İçişleri Bakanlığı tarafından 09/05/2024 tarih ve 32541 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 5. maddesi ile esas Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen "ı) 70 yaşından gün alanlar." ibaresinin iptali istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI :

Madde metninde "Bir yıl süreyle trafik kural ihlali tespit tutanağı düzenlemeyen veya trafik güvenliğine katkı sağlamayacak şekilde günlük hayatın olağan akışı dışında tutanak düzenlediği tespit edilen ya da eğitim ve değerlendirme toplantılarına üst üste iki kez katılmayan müfettişlerin" görevlerine son verilebileceğinin zaten düzenlendiği, 70 yaşını aşmış bir fahri trafik müfettişinin kural ihlali tespit tutanağı düzenlemeye, trafik güvenliğine katkı sağlamaya devam ederken sadece belli bir yaşı doldurmuş olması nedeniyle görevine son verilmesinin incitici olduğu, düzenlemenin Anayasanın 10. maddesiyle güvence altına alınmış olan eşitlik ilkesine de aykırı olduğu, trafikte araç kullanmaya, fiilen avukat olarak çalışmaya, sosyal ve ekonomik hayatın içinde faal olarak bulunmaya, üretmeye devam ettiği, 70 yaşında bir insanın cerrah olup ameliyat yapmasında, üniversitede ders vermesinde, devlet başkanı olup ülke yönetmesinde, avukat olup vekâletname alıp Mahkemelerde insanları temsil etmesinde, trafikte araç kullanmasında bir engel görülmezken kişinin sadece 70 yaşını doldurmuş olmasının fahri trafik müfettişliği yapmasına engel olmaması gerektiği iddia edilmektedir.

DAVALININ SAVUNMASI :

Fahri trafik müfettişliği görevine istinaden yürütülen hizmetin, fahri ve ücretsiz olduğu, müfettişe bir ayrıcalık sağlamadığı gibi kendisine muafiyet de kazandırmadığı, mevcut statüsünde herhangi bir değişiklik meydana getirmediğinden kazanılmış bir hak olarak da ifade edilemeyeceği, 2918 sayılı Kanun metninde fahri trafik müfettişlerinin yetki ve görevleri ile diğer usul ve esasların İçişleri Bakanlığınca belirleneceğinin belirtildiği, fahri trafik müfettişlerine verilen görevin süresinin belirlenmesinin doğal bir durum olduğu, müfettiş sayısının, ilde kayıtlı tescilli araç sayısının binde ikisinden fazla olamadığı, bu nedenle fahri trafik müfettişliği için yapılan müracaatların değerlendirilebilmesi ve yeni müfettişlerin görevlendirilebilmesi amacıyla üst yaş sınırı getirildiği, anılan Yönetmeliğin 11'inci maddesi birinci fıkrası bendi gereği görevi sonlandırılan fahri trafik müfettişlerine bugüne kadarki yapmış oldukları hizmet ve gayretlerine ilişkin il valiliklerince teşekkür belgesi verildiği; bunun, iddia edildiği üzere bir özrü, bir kabahati, bir eksikliği, defoyu ya da bir kusuru ifade etmediği, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun "Yaş Haddi" başlıklı 40'ıncı maddesi ile üniversite öğretim üyeleri dahil birçok meslek grubu için üst yaş sınırı belirlendiği, hiçbir yetkinin süresiz olmadığı, 5434 sayılı Kanun ile getirilen üst yaş sınırı ile emekliye ayrılmak zorunda kalan kişiler için de Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'nın 10'uncu maddesinin ihlal edildiği anlamı gibi bir anlam çıkmadığı, belirlenen üst yaş sınırının yapılacak görevin son bulacağı nihai süreyi ifade ettiği, görev yapan kişinin yaptığı işte gösterdiği performansı ile ilgisi bulunmadığı, Anayasa Mahkemesi'nin fahri trafik müfettişliği uygulaması ile ilgili 26/12/2013 tarih ve 2013/43, K:2013/168 sayılı kararında; "(…)gelişen, büyüyen, çeşitlenen ve çoğalan trafik sorunlarını zamanında ve etkin bir biçimde denetleyebilmek, sürücülerin trafik kurallarına uymasını alışkanlık hâline getirmek, her kural ihlalinin mutlaka görüleceği ve cezalandırılacağı inancının bütün sürücülerde yer etmesini sağlamak, bu bakımdan, denetim mekanizmasını genişletmek, oto-kontrol sistemini yaygınlaştırmak amacıyla, demokratik toplumda gerekli uygulamalardan olduğu kabul edilmelidir. Böyle bir düzenlemenin de kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır." ifadelerine yer verilerek fahri trafik müfettişliğinin amacının ortaya konulduğu, davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ : ...

DÜŞÜNCESİ : Davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SAVCISI : ...

DÜŞÜNCESİ : Dava; 09 Mayıs 2024 Tarih, 32541 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 5. maddesi ile Fahri Trafik Müfettişliği Görev Ve Çalışma Yönetmeliğinin 11 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen "ı) 70 yaşından gün alanlar." ifadesinin iptali istemiyle açılmıştır.

2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanununun "Fahri trafik müfettişliği" başlıklı Ek 6. Maddesinde; sürücülerin trafik kurallarına uyup uymadığını denetlemekle sorumlu olan yetkililere yardımcı olmak üzere Karayolu Trafik Güvenliği Kurulunca önerilen ve Karayolu Trafik Güvenliği Üst Kurulunca uygun görülen kişilere, valilerce "fahri trafik müfettişliği" görevi verileceği, fahri trafik

müfettişleri; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun suç saydığı fiilleri işleyenler hakkında işlem yapılması amacıyla, Emniyet Genel Müdürlüğünce kendilerine verilen tutanağı düzenlemek ve bunları aracın tescilli olduğu trafik kuruluşuna gönderilmek üzere en geç bir hafta içerisinde herhangi bir trafik kuruluşuna teslim etmek zorunda oldukları ve bu hizmetin fahri ve ücretsiz olduğu düzenlenmiş olup,yine aynı düzenlemede ,fahri trafik müfettişlerinin yetki ve sorumlulukları ile diğer usul ve esasların İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirleneceği hükme bağlanmıştır.

İdareler, normlar hiyerarşisine aykırı olmayacak şekilde, hizmet etkinliğinin sağlanması için gerekli önlemleri alma, bu kapsamda mevzuat değişikliği yapma hususunda takdir yetkisine sahiptirler. Kamu hizmetlerinin hangi koşullar altında ve nasıl yürütüleceğini önceden saptamak her zaman mümkün olmadığı için, gelişen durumlara ayak uydurmak ve ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayabilmek amacıyla düzenleyici işlemler üzerinde gerekli değişiklikleri yapma hususunda idarelerin takdir yetkisi bulunduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır.

İdareye tanınan bu takdir yetkisinin, idarenin keyfi olarak hareket edebileceği anlamına gelmeyeceği ikuşkusuzdur.. Takdir yetkisinin yargısal denetimi, bu yetkinin hukuka, hizmet gereklerine ve kamu yararına uygun olup olmadığı ile sınırlıdır.

Karayolları Trafik Kanununun yukarıda anılan düzenlemesi ile fahri trafik müfettşliği hakkında genel bir çerçeve çizildikten sonra İçişleri Bakanlığına fahri trafik müfettişliği konusunda ayrıntılı düzenleme yapma yetkisi verilmiştir.

Kanundan alınan bu yetkiye dayanılarak İçişleri Bakanlığınca hazırlanıp yürürlüğe giren davaya konu Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 5. maddesi ile Yönetmeliğin 11. maddesinin birinci fıkrasına "ı)70 yaşından gün alanlar." bendi ilave edilmiş olup, fahri müfettişliğin kamusal bir görev olan niteliği nedeniyle getirilen bu düzenlemenin takdir yetkisi kapsamında olduğu kuşkusuzdur. Nitekim fahri müfettiş olma koşullarını düzenleyen Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin 5. maddesinde "kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak" koşulunun aranması da fahri müfettişliğin kamusal bir görev olduğunun göstergesi olduğundan kamusal görevlerde de belii bir yaş sınırının aranabileceği olanaklıdır.

"Fahri trafik müfettişliği gönüllülük esasına dayanan ve bila ücret yapılan onursal bir görev olup, her ne kadar yapılan hizmet karşılığında bi ücret ödenmese de trafik güvenliği alanında kamu görevlilerince üstlenilen denetim hizmetinin ifasına bir katılım söz konusudur.Bu sebeple fahri trafik müfettişleri kamusal bir faaliyetin yürütülmesinde önemli bir görev üstlenmektedirler." (Dr.Öğr.Üyesi Selman Sacit BOZ,Av.Yunus Emre GEZGİNCİ. Fahri Trafik Müfettişliği:İdare Hukuku Boyutuyla Kısa Bir Eleştiri ve Anayasa Mahkemesinin Yaklaşımı)

Öte yandan; Anayasa Mahkemesinin 26.12.2013 tarihli 28934 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan kararında fahri trafik müfettişliği uygulaması ile ilgili "Gelişen, büyüyen, çeşitlenen ve çoğalan trafik sorunlarını zamanında ve etkin bir biçimde denetleyebilmek, sürücülerin trafik kurallarına uymasını alışkanlık hâline getirmek, her kural ihlalinin mutlaka görüleceği ve cezalandırılacağı inancının bütün sürücülerde yer etmesini sağlamak, bu bakımdan, denetim mekanizmasını genişletmek, oto-kontrol sistemini yaygınlaştırmak amacıyla, demokratik toplumda gerekli uygulamalardan olduğu kabul edilmelidir. Böyle bir düzenlemenin de kanun koyucunun takdirinde olduğu açıktır" görüşü karşısında idareye verilen taktir yetkisi kapsamında yapılan düzenlemede hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddinin gerektiği, düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Sekizinci Dairesince, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

KARAR : HUKUKİ SÜREÇ :

Dava; İçişleri Bakanlığı tarafından 09/05/2024 tarih ve 32541 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 5. maddesi ile esas Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen "ı) 70 yaşından gün alanlar." ibaresinin iptali istemiyle açılmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE:

İlgili Mevzuat:

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Fahri trafik müfettişliği" başlıklı Ek 6. maddesinde; "Sürücülerin trafik kurallarına uyup uymadığını denetlemekle sorumlu olan yetkililere yardımcı olmak üzere Karayolu Trafik Güvenliği Kurulunca önerilen ve Karayolu Trafik Güvenliği Üst Kurulunca uygun görülen kişilere, valilerce "fahri trafik müfettişliği" görevi verilir.

Fahri trafik müfettişleri; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun suç saydığı fiilleri işleyenler hakkında işlem yapılması amacıyla, Emniyet Genel Müdürlüğünce kendilerine verilen tutanağı düzenlemek ve bunları aracın tescilli olduğu trafik kuruluşuna gönderilmek üzere en geç bir hafta içerisinde herhangi bir trafik kuruluşuna teslim etmek zorundadırlar.

Fahri trafik müfettişleri İçişleri Bakanlığının belirleyeceği esas ve usullere göre eğitime tabi tutulabilirler.

Bu hizmet fahri ve ücretsizdir.

Görevini kötüye kullandığı tespit edilen fahri trafik müfettişleri iki aydan altı aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar. Yargılamaları tabi oldukları esaslara göre yapılır.

Ayrıca belgeleri iptal edilir.

Fahri trafik müfettişlerinin yetki ve sorumlulukları ile diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirlenir." hükmüne yer verilmiştir.

01/05/1997 tarih ve 22976 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin "Müfettişlerde Aranacak Şartlar, Müracaat ve Değerlendirme Esas ve Usulleri" başlıklı İkinci Bölümü'nün "Aranacak Şartlar" başlıklı 5. maddesinde;

"Müfettiş olacaklarda aşağıdaki şartlar aranır.

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,

b) En az kırk yaşında olmak,

c) (Değişik:RG-24/11/1999-23886) En az yüksekokul mezunu olmak

d) En az on yıllık sürücü belgesi sahibi olmak,

e) (Değişik:RG-3/9/2020-31233) Hakkında 2918 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre işlem yapılmamış olması veya düzenlendiği tarihten itibaren herhangi bir nedenle sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmamış/iptal edilmemiş olması,

f) (Mülga:RG-3/9/2020-31233)

g) Kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak,

h) Taksirli suçlar ve aşağıda sayılan suçlar dışında tecil edilmiş hükümler hariç olmak üzere, ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsalar bile devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlara, zimmet, ihtiras, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolaylı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç, kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak." hükümlerine,

"Müfettişlik Görevinin Sona Erdirilmesi" başlıklı 11. maddesinde;

"Müfettişlik görevi aşağıda sayılan hallerin herhangi birisinin mevcudiyetinde sona erdirilir.

a) Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesindeki şartlardan herhangi birini kaybedenler.

b) Ayrılma isteğinde bulunanlar.

c) Bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesi gereğince mahkemeye sevki yapılanlar.

d) Müfettişlik kimliğini, kendilerine muafiyet kazandırmak amacıyla kullananlar.

e) Yetkilerini, bu Yönetmelikte belirtilen görevlerin haricinde kullandığı tespit edilenler.

f) Trafiğin denetimi ve yönetimiyle yetkili kişilere görevleri esnasında müdahalede bulunanlar.

g) (Ek:RG-15/11/1997-23171) (Değişik:RG-3/9/2020-31233) Herhangi bir nedenle sürücü belgesi geçici olarak geri alınan veya iptal edilenler.

h) (Ek:RG-24/11/1999-23886) (Mülga bent:RG-27/11/2001-24596)

ı) (Ek:RG-9/5/2024-32541) 70 yaşından gün alanlar.

(Değişik ikinci fıkra:RG-9/5/2024-32541) Birinci fıkra kapsamında görevin sona erdirilmesi işlemleri, müfettişin kayıtlı olduğu il valiliğince yapılır ve Bakanlığa bildirilir.

(Değişik üçüncü fıkra:RG-9/5/2024-32541) Bir yıl süreyle trafik kural ihlali tespit tutanağı düzenlemeyen veya trafik güvenliğine katkı sağlamayacak şekilde günlük hayatın olağan akışı dışında tutanak düzenlediği tespit edilen ya da eğitim ve değerlendirme toplantılarına üst üste iki kez katılmayan müfettişlerin görevleri Emniyet Genel Müdürünün teklifi üzerine İçişleri Bakanının onayı ile sonlandırılabilir." hükümlerine,

"Müfettiş Sayısı" başlıklı 12. maddesinde; "Bir ildeki müfettiş sayısı, o ilde kayıtlı tescilli araç sayısının binde ikisinden fazla olamaz. 7 nci maddenin beşinci fıkrasında sayılanlar ile engellilerin müracaatları bu orana dâhil edilmez." hükmüne,

"Fahri Trafik Müfettişi Kimlik Belgesi ve Tutanak Düzenlenmesine Dair İşlemler" başlıklı 13. maddesinde; "9 uncu maddeye göre müfettişlerce fiziki ya da elektronik ortamda tanzim edilen tutanaklar, trafik kuruluşlarında gerekli kontrolleri yapıldıktan sonra 2918 sayılı Kanunun 116 ncı maddesi kapsamında trafik idari para cezası karar tutanağına dönüştürülür.

Müfettişliğe seçilen kişilere Emniyet Genel Müdürlüğünce Fahri Trafik Müfettişliği Kimlik Belgesi düzenlenir.

Müfettişlerce, elektronik ortamda düzenlenecek tutanağın şekil ve içeriği, elektronik sistem üzerinden teslimi ile fahri trafik

müfettişi kimlik belgesinin şekli, içeriği, fiziksel özellikleri, basımı ve ilgililerine teslimine ilişkin usul ve esaslar Emniyet Genel Müdürlüğünce belirlenir." hükümlerine yer verilmiştir.

Dava Konusu Yönetmeliğin İncelenmesi:

İdareler, normlar hiyerarşisine aykırı olmayacak şekilde, hizmet etkinliğinin sağlanması için gerekli önlemleri alma, bu kapsamda mevzuat değişikliği yapma hususunda takdir yetkisine sahiptir. Kamu hizmetlerinin hangi koşullar altında ve nasıl yürütüleceğini önceden saptamak her zaman mümkün olmadığı için, gelişen durumlara ayak uydurmak ve ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayabilmek amacıyla düzenleyici işlemler üzerinde gerekli değişiklikleri yapma hususunda idarelerin takdir yetkisi bulunduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır.

İdareye tanınan bu takdir yetkisinin, idarenin keyfi olarak hareket edebileceği anlamına gelmeyeceği de izahtan varestedir. Takdir yetkisinin yargısal denetimi, bu yetkinin hukuka, eşitlik ilkesine ve kamu yararına uygun olup olmadığı ile sınırlıdır.

Dosyanın incelenmesinden; dava konusu Yönetmelik değişikliği ile, fahri trafik müfettişlerinin 70 yaşından gün alması halinde görevlerinin sona ereceği öngörülmüştür.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun Ek 6. maddesinde, fahri trafik müfettişlerinin yetki ve sorumlulukları ile diğer usul ve esasların İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirleneceği belirtilerek davalı idareye fahri trafik müfettişliği konusunda ayrıntılı düzenleme yapmak yetkisi verilmiştir. Anılan Kanun'dan alınan bu yetkiye dayanılarak yapılan Yönetmelik değişikliği ile kamusal bir nitelik arz eden fahri trafik müfettişliği görevinin 70 yaşından gün alınması halinde sona edirilmesinin takdir yetkisi kapsamında olduğu kuşkusuzdur. Nitekim fahri müfettiş olma koşullarını düzenleyen Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin 5. maddesinde "kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak" koşulunun aranması da fahri müfettişliğin kamusal bir görev olduğunun göstergesi olduğundan kamusal görevlerde de belli bir yaş sınırının aranabilmesi olanaklıdır.

Bu durumda, davalı idarenin takdir yetkisini kullanarak tesis ettiği işlemde kamu yararına ve hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle;

1. DAVANIN REDDİNE,

2. Ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam ...-TL yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına,

3. Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca ...-TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine,

4. Posta gideri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra istemi halinde davacıya iadesine,

5. Bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 (otuz) gün içerisinde Danıştay Dava Daireleri Kuruluna temyiz yolu açık olmak üzere,

22/10/2025 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Kazancı Elektronik ve Basılı Yay. A.Ş.ne ait Kazancı Hukuk Otomasyon veritabanından alınmıştır. © Tüm Hakları Saklıdır.